MARTIN GÖMDE SIG BLAND GÄSSEN

Tidsram: 20-25 minuter

Matt 25:1-13

Liknelsen om de tio brudtärnorna
Då blir det med himmelriket som när tio unga flickor gick ut med sina facklor för att möta brudgummen. Fem av dem var oförståndiga och fem var kloka. De oförståndiga hade tagit med sig facklorna men inte någon olja till dem. De kloka hade med sig både oljekrukor och facklor. När brudgummen dröjde blev alla dåsiga och föll i sömn. Vid midnatt hördes ett rop: ”Brudgummen är här, kom ut och möt honom!” Då vaknade alla flickorna och gjorde i ordning sina facklor. De oförståndiga sade till de kloka: ”Ge oss av er olja, våra facklor slocknar.” De kloka svarade: ”Den kan aldrig räcka både till oss och till er. Gå i stället och köp hos dem som säljer olja.” Men medan de var borta och köpte kom brudgummen. De som stod färdiga följde med honom in till bröllopsfesten, och porten stängdes. Efter en stund kom de andra flickorna och ropade: ”Herre, herre, öppna för oss!” Men han svarade: ”Sannerligen, jag känner er inte.” Håll er därför vakna. Ni vet inte när dagen och timmen är inne.

Övriga läsningar: Vish 6:12- 16; 1 Thess 4:13- 18

Bakgrund

Jesus varnar här mot halvhjärtad fromhet. Sanningen är ju att de oförståndiga flickorna inte brydde sig om hans sak. Därför var de inte väl förberedda. Tänk om de förståndiga flickorna hade delat sin olja med de dåraktiga av ren snällhet, hade det ökat deras motivation? Knappast, de hade nog tappat tålamodet redan vid 22-tiden: ”Vill den där brudgummen låta oss vänta halva natten? Vad är det för stil? Han kan hålla sin fest för sig själv!” Om man bärs av en sådan attityd i botten missar man himlen. Därför var det ganska förståndigt gjort av de förståndiga flickorna att inte dela sin olja med dem. Frälsningen beror på hjärtats inriktning, trons val har en personlig sida som inte kan delas med andra. Du ska inte bli delaktig i deras slarv och så komma för sent till festen med dem, bli inte medberoende i synd.

Herren lär oss här en viss ”obarmhärtighet” som är berättigad. Jesus visste att återkomsten skulle dröja. Därför, sa han, kommer kärleken att kallna hos de flesta. Men den som håller ut till slutet skall bli räddad (Matt 24:12-13).

Oh when the saints go marching in… Lord, I want to be in that number!

(Ur KLNs kommentar till mässans läsningar)

Den 11 november firar kyrkan minnet av den helige S:t Martin. Dagens samling ägnas därför åt detta helgon.

På Millesgården på Lidingö utanför Stockholm har den kände bildhuggaren Carl Milles gjort en vacker staty av den helige Martin, den föreställer det ögonblick då Martin skär manteln mitt itu åt den frysande tiggaren.

ATTRIBUT: till häst, delande sin mantel med en tiggare. Skyddshelgon för Frankrike, schweizergardet, tiggare, hästar, husdjur och gäss.

KURIOSA: mantel på latin heter *pallium*, och från berättelsen om Martin kommer begreppet palliativ vård. Martins delning av sin mantel brukar beskrivas som den första palliativa handlingen.

Ta med

En duk (gärna i den liturgiska färgen grönt), ett Kristusljus, ett krucifix, en staty/ikon/bild på Kristus. Bibel, gärna en barnbibel. Ev: korg med hjärtan. Skriv ut bilden av S:t Martin (finns i slutet av detta dokument). Bland rekvisita till den enkla dramatiseringen: en mantel, ett svärd, en biskopsmössa och en herdestav.

På denna länk finns en fin tecknad film (3 minuter) om S:t Martin på tyska (den går att förstå även för icke-tysktalande).

VÄLKOMNA!

Se till att alla barn känner sig välkomna och sedda. Om det är möjligt hälsa personligt på varje barn redan i dörren (kanske kan ni vara flera ledare som hjälper till med det?).

Uppmärksamma särskilt de barn som är nya och se till att alla får lära sig deras namn.

Samla alla barn i en cirkel på golvet.

– Välkomna alla barn, roligt att se er här!

– Är det någon som såg vilken färg som prästen hade på sin fina mässhake idag?

– Ja, det är grönt! När det är grönt kallas det för ”tiden under året”, grönt är hoppets färg. (Nu tar du fram duken i rätt färg. Visa gärna KPN:s kyrkoårsaffisch. Här kan du beställa den.)

– Har någon haft födelsedag, eller kommer ha födelsedag snart?

Bjud in barnet att komma fram till mitten och säg:

– Grattis! Födelsedagen påminner oss om att Gud skapar var och en av oss för att han älskar oss, vi sjunger denna sång tillsammans för att komma ihåg det: *När Gud sade ordet som skapade dig*

Hjälp barnet att tända ljuset.

– Varför tänder vi ljuset? Just det, Jesus, du är alltid med oss, men när vi tänder ljuset, då kan kommer vi ihåg det Jesus sa: Där två eller tre är samlade i mitt namn, är jag mitt ibland dem.

– Vi gör korstecknet ihop: I Faderns och Sonens och den helige Andes namn.

Om barnen är under 5 år kan du bjuda in dem till att lyfta ikonen av Jesus, titta på den och säga: – Hej Jesus, jag är ...., jag vill vara din vän.

SÅNG

Vi sjunger psalm 176 ur *Cecilia* med rörelser: *Du är hemliga vännen min*

Du är hemliga vännen min,
du har hittat mig jag är din.
Jag vill gå med överallt där du går,
stå vid din sida och dig förstå.
Jesus jag är din.

TEXT: ANDERS PILTZ

VÅRT FINA HJÄRTA

Här presenteras ett förslag på hur denna lilla andakt kan utformas (se kommentar i inledningen). Den får anpassas till gruppen och till situationen!

– Nu ska ni få se vad jag har – titta, vad är det? *(Håller upp ett litet tyghjärta)*

– Nu ska ni få var sitt hjärta av mig att hålla i. *(Dela ut till var och en)*

– Hur känns det? *(Låt barnen komma med förslag)*

– Ja, det känns gott att ha ett sådant här litet hjärta i handen, lent och mjukt. Precis så lent och mjukt tycker jag att det känns inuti när man tycker riktigt mycket om någon. Eller när jag vet att någon tycker om mig.

(Invänta respons, kanske barnen vill nämna någon de tycker om t ex)

– När jag tänker på hur mycket Jesus älskar mig, då känns det också gott (mjukt/lent) inuti.

– Då vill jag ge något tillbaka till Jesus. Jag tänker att vi alla kan ge Jesus våra hjärtan.

– Titta på hur jag gör, så kan ni göra likadant.

Kateketen ställer sig på knä framför bilden av Jesus och lägger lugnt och stilla sitt hjärta i korgen. Hjälp barnen att ett i taget, i lugn och ro göra likadant. Det får dock aldrig bli ett tvång. Om ett barn inte vill ge ifrån sig hjärtat kan man säga:

– Då får det hjärtat ligga och ha det skönt i din hand idag. Kanske du kan ge det till Jesus nästa gång?

När alla satt sig säger kateketen:

– Nu knäpper vi händerna och ber: Tack Jesus, att du har oss kär.

DAGENS TEMA: MARTIN GÖMDE SIG BLAND GÄSSEN

Inledning

- Brukar ni drömma drömmar ibland? (lyssna till barnens reaktioner)
- Har någon av er tänkt på att Jesus kanske vill berätta något för er genom en dröm? (lyssna till barnens reaktioner)
- Idag ska vi höra om Sankt Martin, en soldat som blev både biskop och helgon. Och han fick uppleva, att Jesus vände sig till honom under natten, i en dröm, när han sov!

(Visa bild på S:t Martin, se längst bak)

- I Sverige, framför allt i Skåne, brukar man äta gås den 11 november och prata om Mårten Gås. Det är för att komma ihåg Martin av Tours som gömde sig bland de kacklande gässen. Och i Tyskland brukar barnen kvällen före Martindagen gå ut med tända lyktor och sjunga särskilda Martinsånger. Detta gör man varje år i Gamla stan i Stockholm också. Martin är skyddshelgon för bland annat tiggare, hästar, hästskomakare, husdjur och gäss.

Nedan presenteras en enkel dramatisering, ni kan genomföra den utan någon repetition, du som ledare läser upp berättelsen och säger till barnen vad de ska göra. Alla blir indragna!

Rekvisita

- ett svärd
- en röd mantel (manteln ska rivas itu med svärdet, bra om du har ett tyg som går att dela eller redan är i två delar).
- biskopsmössa (något som kan likna)
- kräkla (en stav går bra)

Roller

- St Martin
- Martins pappa
- Tiggaren
- Häst (en vuxen eller en stol/pall)

Scenario

- Här är Martin! Martin föddes i Ungern på 300-talet.

(Bjud in en pojke som kan vara Martin)

- Här är hans pappa.

(Bjud in en annan pojke som kan vara pappan)

- Pappan var romersk tribun, ungefär detsamma som överste.

(Ge honom ett svärd)

- Pappan var stolt över sitt yrke och ville att sonen också skullle bli soldat. Därför kallade han honom för Martin, som betyder den krigiske. Som officer fick familjen ofta flytta runt. Så när Martin var 10 år kom familjen till Frankrike.

(Låt Martin och hans far gå ett varv i rummet, så att det ser ut som om de gör en resa)

- Redan när Martin var liten längtade han efter att bli döpt, men hans föräldrar ville inte det.

(Inbjud Martin till att falla på knä och göra korstecken)

- Martin var lydig mot sin far. Vid 15 års ålder började han sin utbildning för att bli soldat och blev så småningom officer, en sådan som bestämmer över de andra soldaterna.

(Låt pappan ge svärdet till sin son, sedan kan pappan lämna scenen)

- Martin var känd för att vara en rättvis och hjälpsam officer, soldaterna tyckte mycket om honom.
- En gång hade det blivit riktigt kallt. Det kom en kall vind och mycket snö. Några människor hade till och med frusit ihjäl.

(Be alla barn att blåsa en stark vind och be Martin låtsas frysa)

- Martin red på sin häst mot staden Amiens, som ligger i Frankrike. Han var stolt över sin häst och över sin dyrbara, röda mantel som han tyckte var väldigt fin. Vid stadsporten fick han se en halvnaken tiggare som såg ut att frysa väldigt mycket.

(Bjud in ett barn till att vara en fattig tiggare som sätter sig på golvet och sträcker ut sina armar mot Martin. Eventuellt kan Martin rida på en stol eller en vuxen som kan föreställa hästen)

- Martin såg hur mycket han frös och klarade inte att bara rida förbi den frysande tiggaren. Utan att tveka hoppade han av hästen, tog av sin tjocka mantel, drog fram sitt svärd och högg manteln mitt itu. Den ena gav han till den frysande tiggaren att svepa in sig i, den andra behöll han själv.

(Låt Martin kliva av ”hästen”, låtsas dela manteln i två delar och ge den till den fattige tiggaren)

- Sedan red han vidare. Nu hade han förstört sin mantel, men han var ändå nöjd, han hade hjälpt en människa. När han kom fram var det sent och han var mycket trött och gick och lade sig för att sova.

(Låt Martin lägga sig, hjälp honom att lägga manteln över sig)

- På natten vaknade han och fick uppleva något stort: Jesus visade sig för honom. Jesus vände sig till en stor änglaskara, visade Martins mantel och sa: denna mantel har jag fått av Martin, fast han ännu inte ens är kristen eller döpt.
- Martin darrade i hela kroppen. Vad var detta? Han hade hjälpt en fattig tiggare, men nu sa Jesus att det var han?
- Då kom Martin ihåg vad Jesus säger i Matteus evangelium: ”…jag var naken och ni gav mig kläder… allt vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort mot mig” (Matt 25).
- Allt detta blev så omvälvande för Martin att han lämnade soldatyrket.

(Låt Martin resa sig, och lämna ifrån sig sitt svärd)

- I stället bestämde han sig för att leva enkelt och fattigt, han ville ägna hela sitt liv åt att vara nära sin nya vän Jesus i bönen. När han bad till Jesus kände han stor glädje och frid i sitt hjärta.

(Låt Martin stå på knä och be)

- Men fler och fler kom till honom, till slut grundade han ett kloster. Människor kom till klostret där Martin hjälpte de sjuka och de fattiga. När stadens biskop hade dött, ville alla i byn att Martin skulle bli deras nya biskop! Men det ville inte Martin!

(Martin skakar på huvudet)

- När alla människor kom för att hämta honom gömde han sig i ett stall, där det fanns många gäss. Men gässen avslöjade honom!

(Låt Martin springa och gömma sig bland de andra barnen, be halva gruppen låtsas vara gäss. Men den andra hälften letar efter Martin och försöker få fram honom. De barn som gömt Martin börjar kackla vilt! Då kryper Martin fram. Du kan visa en bild på en gås så att barnen vet hur den ser ut)

- Martin blev biskop av staden Tours i Frankrike.

(Martin får en biskopsmössa och om det går en kräkla, dvs en stav)

- Han var mycket älskad under sin tid, och när han dog kom många till hans grav och bad: Helige Martin, be för oss! Det var hans önskan att läggas i en grav på fattigkyrkogården. Lite senare byggdes ett kapell där, och sedan dess har många människor i hela världen blivit inspirerade av hans liv.

SÅNG
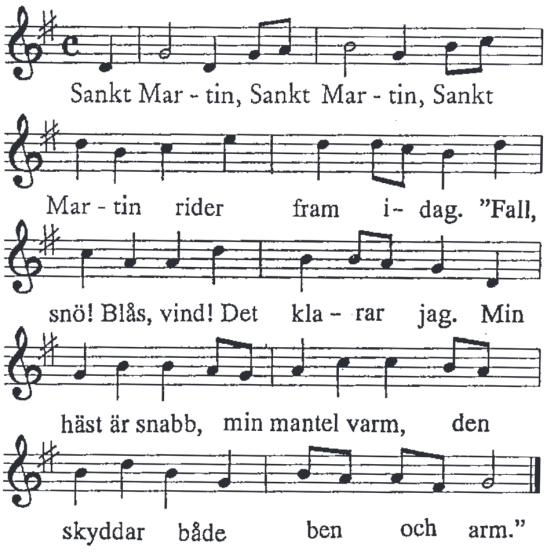
Förslag på lämpliga sånger med länkar till KPNs youtubekanal kan du hitta här: https://kpn.se/resurser/sjung-med-barnen

Till dagens tema passar *Martinsvisan*.

1. *Sankt Martin rider fram idag.*
   ”Fall snö! Blås vind! Det klarar jag.
   Min häst är snabb, min mantel varm,
   den skyddar både ben och arm.”

2. *”Din mantel skyddar ben och arm*
   – men Martin, jag är inte varm,
   så stanna om du vill mig väl,
   för annars fryser jag ihjäl.”

3. *Sankt Martin håller hästen in.*
   ”Min mantel, vän, är också din.
   Vi delar den!” och här och nu
   skär Martin manteln mitt itu.

4. *Sankt Martin, vad du gjort mot mig*
är storsint och jag tackar dig.
Din mantel gav mig liv på nytt.
Mitt missmod är i tillit bytt.

5. *Den natten står vid Martins bädd*
En man i delad mantel klädd.
Sankt Martin, ser du vem det är
som delad mantel på sig bär?

6. *”Vet, Martin, när du vände dig*
mot tiggaren – var det mot mig.”
”Nu ser jag Herre, vem du är.
Jag är så glad att du är här!”

7. *Sankt Martin rider fram idag.*
Bli biskop, det vill inte jag.
Jag gömmer mig!” men gässen vet
var Martin finns och röjer det.

8. *Sankt Martin lever bland oss än.*
Han är vår förebild och vän.
Och därför vill vi tacka för
vad Martin gjort – och Martin gör.

Tyskt original. Svensk bearbetning av Margareta Murray-Nyman.
Första gången utgiven i häftet Sankt Martin (KPN) av Catharina Broomé OP.

Här kan du höra en inspelning av Martinsvisan med svensk text.
Om du skulle vilja lära dig melodin till *Martinsvisan* så finns den här.

AVSLUTNING

Samla barnen, stå på knä och be:

Tack Herre, för att du sände Martin och alla andra helgon till oss, de visar oss vägen till dig. Helige Martin, be för oss!

Vill någon av barnen tacka Jesus för något?

Vill någon av barnen be för någon eller något särskilt?

Upprepa gärna den böneintention som barnet formulerar och lägg till: Herre, hör vår bön.

Be *Fader vår* med rörelser. Här ser du hur det kan gå till.

Avsluta med att tacka alla för att de har kommit och välkomna dem tillbaka till nästa gång!

För den grupp som haft samlingen parallellt med ordets liturgi uppmanas nu barnen att tyst och stilla gå tillbaka till mässan. Hör med kyrkoherden, många anser att det passar bäst i samband med att kollekten samlas in.

Jesus, nu är du här!
© Katolska Pedagogiska Nämnden
Författare: Ulrika Erlandsson
Redaktionsgrupp: Maria Borowiec, Elsa Casselbrant och Gunnar Silow.
Bibeltexterna är hämtade ur Bibel 2000 och återges med tillstånd.
Imprimatur för avsnitten 29:e söndagen under året (årgång B) till Fjärde söndagen i advent (årgång C)
Stockholm den 15 september 2015
+ Anders Arborelius OCD, biskop av Stockholm

SITUATION
SORGEN
Nytt nummer!
SITUATION
SORGEN

KATOLSKA
PEDAGOGISKA
NÄMNDEN >KPN.SE

MARTIN DELAR SIN MANTEL